

เรื่องของสมาธิ

โดย หลวงพ่อพุทธ ฐานิโย

แสดงธรรม ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔

คัมภีร์พระธรรมอยู่ที่ไหน ก็อยู่ที่ “กาย” กับ “ใจ” การปฏิบัติธรรมซึ่งอาศัยกายกับใจ เป็นหลัก สติที่ดี สัมปชัญญะที่ดี ก็เป็นกิริยาของใจทั้งนั้น “กาย” คือ อากาโร ๓๒ ชาติ ๔ ชั้น ๕ อายุขณะ ๑๒ ที่ มีอยู่ ก็เป็นเครื่องรู้ของใจ มันเป็นวัตถุ เรียกว่า “รูปธรรม” (เพิ่มเติม: – ธรรม หมายถึง สภาวะ สิ่ง หรือปรากฏการณ์ ประกอบด้วย ธรรม ๓ ได้แก่ กุศลธรรม อกุศลธรรม และอัปายาคธรรม)

รูปธรรมนี้เป็นเครื่องรู้ของใจ ในเมื่อใจรู้ธรรม ความเป็นจริงของรูปธรรม และรู้ธรรม อากาโรของรูปธรรม สติสัมปชัญญะมันก็ดีขึ้น สติสัมปชัญญะเป็นตัวการที่สามารถระคับระคอง ใจของเราให้ดำเนินไปสู่สมาธิและภูมิจิตภูมิธรรม เพราะฉะนั้น เราต้องพยายามรู้คัมภีร์ธรรมของเรา ให้มันชัดเจน

กายเป็นเครื่องรู้ของจิต ที่นี้จิตอ่านกาย อ่านอะไรล่ะ เราจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่ตื่นนอนมา ทีเดียว พอตื่นเช้าขึ้นมาเราจะต้องคิดว่า เราทำอะไรเกี่ยวกับร่างกายบ้าง บางทีเราไม่ได้นึก ไม่ได้ ตั้งใจทำ แต่มันเตือนเสียแล้ว ทุกข์มันเกิดขึ้น มันเกิดอยู่ที่ไหน คนเราเมื่อมีการรับประทานแล้ว ต้อง มีการขบถ่าย ตื่นเข้ามาปุ๊บ มันก็แสดงออกมาให้ปรากฏ ทุกข์ เพราะอุจจาระ ปัสสาวะ ต่างๆ นี้ เรา รู้ ธรรมแล้ว นอกจากนั้น เราจะทำอะไรเกี่ยวกับร่างกายบ้าง ล้างหน้า แปรงฟันละ หายอาหารให้มัน รับประทานบ้างละ บางทีเจ็บหัว ปวดท้อง ก็ต้องหายาให้มันรับประทาน พยาบาลบ้างละ

การศึกษาธรรมะ อย่าไปศึกษาไกลตัวของเราเอง แม้แต่พระพุทธเจ้าก็สอนให้พิจารณา ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ไม่รู้จะให้พิจารณาอะไรไปทำไม ใครเกิดมาแล้ว ก็ต้องมีเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งนั้น พระพุทธเจ้านี้รำไรหนักหนา บางทีเราอาจจะคิดอย่างนั้น แต่ความจริงที่ พิจารณาความเกิดนั้น เพื่อจะให้เรารู้ว่าเกิดมาเพราะอะไร อาศัยอำนาจอะไรเป็นที่เกิด กิเลส ตัณหา อุปาทาน กรรม คือ วิบากกรรมที่เราทำไว้นั้นแหละ ตัวกิเลสที่มีอยู่ในจิตของเรานี้ เรายังตัดไม่ขาด เมื่อใดที่มันยังสิงสถิตอยู่ในจิตใจ มันก็บันดาลให้เราเกิดตายไม่รู้จบสิ้น นี่คือเหตุปัจจัยของการ เกิด เพราะอาศัย ความเกิด อย่างเดียวเท่านั้นแหละ ความแก่มันก็ประดังมา ความเจ็บมันก็ประดังเข้า มา ลงผลสุดท้าย เมื่อสิ้นอายุขัย มันก็สลายตัวลงไป คือ ตาย ทีนี้ที่ให้เราพิจารณานั้น เพื่อให้รู้เท่าทัน ให้รู้จริง ให้จิตของเรารับรู้สภาพความเป็นจริงว่า เรามีเกิดแล้ว เราต้องมีแก่ ต้องมีเจ็บ ต้องมีตาย เมื่อ จิตยอมรับสภาพความเป็นจริง รู้จริงลงไปว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย นี้ ใครจะพอใจก็ตาม ไม่พอใจก็ตาม เขาจะต้องเป็นของเขาโดยธรรมชาติอย่างนั้น ถ้าจิตมันยอมรับลงไปเสียอย่างนี้ ผู้พิจารณารู้ทันแล้ว จะไม่มีความรู้สึกตื่นตกใจ ในเมื่อเหตุการณ์ทั้งหลายเหล่านั้นเกิดขึ้น ถ้าหากยังมีกิเลสอยู่ ยังไม่หมด กิเลส เพราะอาศัยความดีที่เราพิจารณา สามารถรู้ทันความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ใจไม่สะดุ้ง หรือไม่

หาวัดหันต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ก็แสดงว่าผู้นั้นมีใจเป็นพื้นฐานที่มั่นคงด้วยคุณธรรม ถ้าหากมัน จะเกิดมีการตายขึ้นมา ถ้าหายเขายังมีกิเลสอยู่ ยังเชื่อว่าเขาจะต้องมาเกิดใหม่อีกอยู่ เขาจะมีความ ภูมิใจขึ้นมาว่าดีเหมือนกัน ตายไปแล้วจะได้ใช้ภพ ใช้ชาติให้มันหมดสิ้นไป ความดีเรามีพร้อมแล้ว เรามาเกิดใหม่ เกิดภพใหม่ดีกว่าเก่า อย่างเช่น ท่านพระอุปัชฌาย์ของอาตมา อยู่ที่วัดสระเปทุม ท่าน เจ้าคุณปัญญาพิศาลเถระ ชื่อเดิมท่านว่า อาจารย์หนู คุณของท่านอาจารย์เสาร์ ตอนนั้นเขามาถึงระเบิด ท่านไม่ยอมลงไปสู่ที่หลบภัย ท่านก็นั่งอยู่บนกุฏิของท่านนั่นแหละ ตำรวจต้องมาอุ้มเอา พอตำรวจ มาเมเอา ท่านก็ถามว่า จะเอาฉันไปไหน เขาก็บอกว่า เอาไปหลบภัย ภัยที่ไหน เขาก็บอกว่าจะมา ถึงระเบิด เอ้า...ถ้าเขามาถึงระเบิด ถ้ามาถูกเรา เราตายแล้วเกิดใหม่ดีกว่า ท่านว่าอย่างนั้น อันนี้ คือ ท่านผู้ที่มีความมั่นใจในคุณความดีที่ท่านได้บำเพ็ญมาแล้ว เพราะฉะนั้น เราทุกคน หรือหลายๆ คน ทั้งประเทศนี้ ที่เราต้องหวัดหวาด กลัวกลัว คือ ว่ากลัวสารพัด กลัวต่อเหตุการณ์ของโลก กลัวต่อภัย ของบ้านเมือง อะไรทำนองนี้ ที่เราต้องกลัวอย่างนั้น ก็เพราะเหตุว่า เรายังมีความดี หรือยังไม่เชื่อมั่น ว่า เรามีความดีพอเพียงที่จะช่วยอุคหนุนวิญญานของเราให้ไปสู่สุคติได้ เพราะฉะนั้น เราจึงกลัว “ถ้าหากเรามีความดีพร้อม มันไม่มีอะไรที่น่ากลัว” ภัยนั้นก็ไม่น่ากลัว ถ้าเรามั่นใจว่า ถ้าเราตายจริง เราไปเกิดเอาใหม่ดีกว่า เหมือนอย่างท่านเจ้าคุณปัญญา ฯ ท่านว่า ก็หมดกลัวกันเท่านั้นเอง

ณ โอกาสนี้ อาตมาก็ขอเชิญชวนท่านทั้งหลาย จงกำหนดจิต ทำสมาธิ ตามแบบที่ตนเคยทำ ชำนิชำนาญมาแล้ว จงกำหนดจดจ่อลงที่จิตของตนเอง ทำความรู้สึกภายในจิตว่า พระพุทธเจ้า พระ ธรรม พระสงฆ์ ประชุมพร้อมกันอยู่ที่จิตของเราแล้ว แล้วก็กำหนดอารมณ์คู่ของใจ อะไรก็ได้ที่เรา เคยชำนาญมาแล้ว

ที่ว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ประชุมพร้อมกันที่ใจนั้น ก็เพราะเหตุว่า พระพุทธเจ้า มาจากคำว่า “พุทธโธ” พุทธโธแปลว่า “ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน” ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นกิริยาของใจ แม้ว่าใครก็ตาม ถ้ามีสติสัมปชัญญะ ควบคุมความรู้สึกนึกคิดของตนอยู่ตลอดเวลา คือ ทำความรู้สึก สำนึกในความรู้สึกผิดชอบชั่วดี อยู่ในจิตในใจอยู่ตลอดเวลา ผู้นั้นได้ชื่อว่า “มีพุทธะอยู่ในจิต”

การพยายามประคับประคอง ความรู้สึกเช่นนั้นเอาไว้อยู่ตลอดเวลา ไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงเลย ไป ตามกำหนดรู้เช่นนั้น “ผู้นั้นได้ชื่อว่า มีพระธรรม” คือ การทรงไว้ซึ่งความดี ผู้มีสติสัมปชัญญะ ประคับประคอง คือ ตั้งเจตนาความรู้สึกของตนเองอยู่ ได้ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ “ผู้นั้นมี คุณของพระสงฆ์อยู่ในจิตอยู่ในใจ” พระพุทธเจ้าก็ดี พระธรรมก็ดี พระสงฆ์ก็ดี เป็น “กิริยาของใจ” และเป็น “คุณธรรมของใจ” แต่ละอย่างๆ เป็นคุณธรรม แต่ละอย่าง ซึ่งบังเกิดขึ้น เป็นเจตสิกประจำ จิต (เพิ่มเติม:- เจตสิก คือ ธรรมหรือสภาวะธรรมที่เกิดดับพร้อมกับจิต มีอารมณ์และวัตถุที่อาศัย เดียวกันกับจิต หรือหมายถึง อาการและคุณสมบัติต่างๆ ของจิต) ของผู้ปฏิบัติทุกคน เพราะฉะนั้น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จึงอยู่ที่จิตของเราตลอดเวลา ถ้าเรามีความมุ่งหมายที่จะปฏิบัติอยู่ ตลอดเวลา “การปฏิบัติธรรมสำคัญอยู่ที่ การสำรวมจิตเป็นใหญ่” เพราะพื้นฐานแห่งความดี ความ ชั่วยอมเกิดที่จิต ถ้าจิตดวงนี้ปราศจากสติ เป็นเครื่องคุ้มครองหรือประคับประคองเมื่อไร เมื่อนั้นจิต

ดวงนี้ก็ต้องมีความเปลว ไปนี้ก็สร้างบาปอกุศลขึ้นใส่ตัว ถ้ามีสติสัมปชัญญะระคับระคองอยู่ตลอดเวลา จะไม่มีโอกาสที่จะเปลวสร้างบาป สร้างกรรมขึ้นใส่ตัวเลย เพราะฉะนั้น การอบรมจิตใจให้มีสติจึงจำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม การปฏิบัติธรรมนั้น ถ้าพูดถึงโดยวิธีการแล้ว ก็มีหลายแบบหลายอย่าง เพราะพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรม หรือชี้แนวทางปฏิบัตินั้น ย่อมทรงอนุโลมตามอุปนิสัยของผู้รับฟัง หรือผู้ปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้น ของท่านทั้งหลายจงอย่าไปสำคัญ อย่าไปยึดวิธีการให้มาก ให้พยายามกำหนดรู้เหตุผลที่จะเกิดขึ้นภายในจิตของเราเอง เช่น อย่างวิธีปฏิบัติ เช่น “พุทโธ” ก็ดี “ขุบนอ พองนอ” ก็ดี “กำหนดลมหายใจเข้าออกสั้นยาว” ก็ดี หรือ “กำหนดลงในกายจุดใดจุดหนึ่งให้มองเห็นกระดูกซัด” ก็ดี หรือวิธีการนอกเหนือไปจากนั้น เช่น “การเพ่งอสุภะ” หรือ “เพ่งกลิ่นอะไรต่างๆ” ก็ดี แต่ละอย่างๆ เป็นอุบายทำจิตใจให้สงบเป็นสมาธิทั้งนั้น อย่าไปสงสัยหรือทำความลังเลในสิ่งเหล่านั้น ขอให้ยึดสภาพความเป็นจริงที่จะเกิดขึ้นภายในจิตของท่าน ถ้าพูดถึงว่า วิถีทางที่จิตจะเดินทางสงบเข้าสู่ความเป็นสมาธิ ใครจะภาวนาอย่างไรน แบบใดก็ตาม ในเมื่อจิตสงบลงไปเป็นสมาธิแล้ว จะต้องอาศัยการดำเนินตาม “องค์ฌาน ๕” คือ มี วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตา จะเดินนอกเหนือไปจากนี้ไม่ได้ สำหรับผู้ที่จะทำสมาธิเพื่อความชำนาญชำนาญ

บางครั้งบางคราวผู้บริกรรมภาวนาอาจจะมึนจิต ที่มีอาการวูบลงไปอย่างหนึ่ง แล้วก็ไปสงบนิ่ง สว่าง อันนี้ช่วงระหว่าง วิตก วิจารณ์ จนกระทั่งจิตวิ่งไปสู่อัปนาสมาธิ ผู้นั้นมีสติกำหนดไม่ทันเป็นลักษณะของสมาธิที่เกิดขึ้นอย่างบังเอิญเรียกว่า ผู้ปฏิบัติยังไม่ชำนาญในการทำสมาธิ จึงมีอาการวูบวาบ แล้วก็วูบลงไป โดยที่ผู้ปฏิบัติกำหนดไม่ทันว่า จิตได้ผ่านอะไรบ้าง ไปรู้สึกตัวต่อเมื่อจิตนิ่ง สว่าง เป็นสมาธิแล้ว อันนี้ก็อยู่ในระหว่างจิตที่เป็นสมาธิเหมือนกัน แต่หากยังไม่มีสมาธิชำนาญชำนาญ

ที่นี่ บางที บางท่านบริกรรมภาวนา จิตอาจจะไม่สงบเป็นอัปนาสมาธิสักที เพียงแต่สงบลงไปเป็นอุปจารสมาธิ คือ มีอาการเคลิ้มๆ ลงไปแล้วก็สว่าง จิตยังมีความรู้สึกสัมผัสกับร่างกายอยู่ แล้วก็มีความมุ่งหมายที่จะทำจิตใจไปถึงอัปนาสมาธิ ชนิดที่เรียกว่าสงบนิ่งลงไปแล้ว ร่างกายตัวตนไม่ปรากฏในความรู้สึก ทั้งๆ ที่ทำไม่ได้ก็พยายามที่จะทำอยู่อย่างนั้น เพราะไปหลงเชื่อคำว่า “ต้องทำจิตใจเป็นอัปนาสมาธิ” ถ้าหากท่านผู้ใดปฏิบัติแล้ว มีภูมิจิตเกิดขึ้นมีลักษณะดังที่ว่า ก็ไม่ต้องไปมุ่งหมายที่จะเอาอัปนาสมาธิ “พอทำจิตใจสงบเป็นอุปจารสมาธิบ่อยๆ พอที่จะระคับระคองจิต ให้น้อมไปสู่การพิจารณาแนวทางพระไตรลักษณ์ คือ พิจารณากายและความรู้สึก น้อมไปสู่พระไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ก็รีบกำหนดพิจารณาทันที ไม่ต้องคอยให้จิตสงบเป็นอัปนาสมาธิ” ปฏิบัติไปทำนองนี้ ก็ย่อมจะเกิดผลแก่ผู้ปฏิบัติเหมือนกัน ถ้าหากแต่เราจะคอยให้จิตสงบเป็นอัปนาสมาธิเสียก่อน เข้าฌานให้มันได้ชำนาญชำนาญก่อน แล้วจึงไปพิจารณาพระไตรลักษณ์ หรือยกจิตขึ้นสู่ภูมิวิปัสสนา ถ้าเพื่อว่าชั่วชีวิตนี้ เราทำอย่างนั้นไม่ได้ เราจะมิดายเปล่าหรือการทำจิตใจเป็นอัปนาสมาธิ หรือเข้าฌานได้อย่างชำนาญชำนาญนั้น ผลประโยชน์ของการชำนาญชำนาญในการเข้าฌาน ฌานในการทำสมาธิ ทำให้เกิดอิทธิฤทธิ์ แต่เหตุผลนั้นยังไม่เพียงพอ เพราะท่าน

อาจารย์เทศก์ ท่านว่า “จิตที่เป็นสมาธิอยู่ในเวลานั้น เป็นสมาธิที่โง่ เพราะจิตที่เข้าเวลานั้น จะต้องเพ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงสิ่งเดียวเท่านั้น อาการที่ว่า ความรู้ ภูมิจิต ภูมิธรรม ก็ไม่เกิดขึ้น” กรูบาอาจารย์ท่านก็ยืนยันว่า สมาธิในเวลานั้น เป็นสมาธิที่โง่ แม้แต่โดยหลัก ท่านก็ยืนยันไว้ว่า ถ้าจิตไปติดอยู่ในความสงบ ในเวลานั้น คือ ขึ้นสมถะเท่านั้น อย่างดีก็ให้เกิดอภิญญาสามารถที่จะทำฤทธิ์ต่างๆ ได้ สามารถที่จะรู้ใจของคนอื่น สามารถที่จะรู้สิ่งที่ปิดบังซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งเราไม่สามารถที่จะมองเห็นด้วยตาเปล่า แต่เหตุผลที่จะพึงทำให้หมกมิดเลสนั้นยังไม่มี ผู้สำเร็จมาแล้วจะต้องมาเวียนว่ายตายเกิดเพราะจิตไม่มีปัญญา ลักษณะการรู้จริงเห็นจริงที่เรียกว่า “อภิญญา” รู้ใจคนอื่น รู้เหตุการณ์ล่วงหน้า รู้เรื่องในอดีตที่ล่วงมาแล้วนานๆ ในลักษณะอย่างนี้ ไม่ได้จัดเข้าอยู่ในลักษณะปัญญาที่จะเอาตัวรอดได้จากอำนาจของกิเลส เพราะฉะนั้น สมาธิในเวลานั้นจึงเป็นสมาธิที่ไม่สามารถจะทำผู้ปฏิบัติให้สำเร็จมรรคผลนิพพานได้ ถึงจะมีบ้าง ก็มีจำนวนน้อย แต่สมาธิที่อยู่ในอริยมรรค คือ จิตสงบประชุมลงพร้อมที่ หรืออริยมรรคประชุมพร้อมที่จิตนั้น สามารถทำจิตให้มั่นคงและดำรงอยู่ในความเป็นกลาง เมื่อจิตมีอริยมรรค เป็นเจตสิกประดับประดาอยู่ที่จิต จิตอยู่ที่อริยมรรค อริยมรรคอยู่ที่จิต จิตเป็นอริยมรรค อริยมรรคเป็นจิต แม้จะอยู่ในลักษณะสมาธิขั้นอ่อนๆ จิตจะมีสติสัมปชัญญะรู้เท่าทันเหตุการณ์ อะไรเกิดขึ้นก็รู้ รู้แล้วไม่ยึดถือปล่อยวางไป อาการที่จะเสวยอารมณ์ในขณะที่รู้เห็นอะไรขึ้นมา นั้น ไม่มี คือ จิตไม่มีอาการซึมซาบเข้าไปในสิ่งที่รู้นั้น เพราะไม่มีความยึด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เพราะสิ่งที่รู้เห็นขึ้นมาเป็นภูมิปัญญาของจิตซึ่งถูกอริยมรรค คือ สติ สมาธิ ปัญญา ประชุมพร้อมกันลงแล้ว สามารถปฏิบัติภูมิจิตไปสู่ภูมิจิตภูมิธรรมขั้นสูงไปเป็นลำดับ ซึ่งจิตมีลักษณะอย่างนี้ในขั้นต้นจะรู้อะไรก็ตาม สมมติเรียกว่า “ฐัทธิธรรม” ก็แล้วกัน อารมณ์ก็คือ “ธรรม” ธรรมก็คือ “อารมณ์” (เพิ่มเติม :- อารมณ์ คือ สิ่ง หรือปรากฏการณ์ = Object)

ในเมื่อรู้อะไรขึ้นมาแล้ว ในตอนต้นๆ ยังจะมีสมมติบัญญัติเรียกว่าอะไรอยู่ ในตอนนี้เป็นภูมิความรู้ของจิตซึ่งอยู่ในลักษณะในขั้นของอุปจารสมาธิอ่อนๆ ซึ่งมันอาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติในขณะที่จิตสงบลงไปแล้ว ความรู้สึกภายนอกก็ยังมิอยู่ แต่จิตอยู่ในลักษณะแห่งความสงบ แล้วก็มิภูมิจิตภูมิธรรมเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา แม้ในบางครั้งยังพุดอยู่ หรือทำอะไรอยู่ก็ตาม ลักษณะความสงบของจิตมันมีอยู่ ภูมิรู้อะไรต่างๆ ก็เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา แต่ว่าสามารถที่จะพุดจะคุย สามารถที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ในขณะนั้น อันนี้เรียกว่า “เป็นภูมิจิตที่มีอริยมรรคประชุมพร้อมลงที่จิต” ถ้าหากในขณะที่ท่านผู้ปฏิบัติที่มีภูมิจิตลักษณะอย่างนั้น เมื่อทำสมาธิให้สงบละเอียดลงไป คือ ทำในขณะที่ปราศจากสิ่งรบกวน เช่น นั่งสมาธิอยู่ให้ห้องพระคนเดียว เป็นต้น เมื่อจิตสงบลงไปอย่างละเอียดแล้ว เมื่อเกิดภูมิความรู้ขึ้นมาภายในจิตนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างจะปรากฏการณ์มีลักษณะว่าจิตสงบนิ่ง แค้น สว่างไสว และสิ่งที่ให้รู้มีปรากฏการณ์เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา แต่ความรู้ในขั้นละเอียดนั้น ไม่มีอะไรจะไปมีความสำคัญมันหมาย สมมติบัญญัติเรียกชื่อสิ่งนั้นว่าอะไร อันนี้เป็นธรรมชาติของภูมิจิต ภูมิธรรมที่เกิดขึ้นในระดับสูง ในระดับละเอียด ซึ่งอยู่เหนือสมมติบัญญัติซึ่งเราเรียกว่า

“**สังขธรรม**” เกิดขึ้นในจิตของผู้ปฏิบัติ ตัวจริงของท่านผู้นั้นก็เป็นสังขธรรม ความรู้ของจริงที่
เกิดขึ้นก็เป็นสังขธรรม

เพราะฉะนั้น **สังขธรรม** กับ **สังขธรรม** ในเมื่อมาบรรจบกันเข้าจึงเรียกชื่อกันไม่ถูก มีแต่สิ่ง
ที่เกิดขึ้นดับไปๆ อยู่อย่างนั้น ไปตรงกับคำใน “**ธัมมจักกัปปวัตสูตร**” ที่ว่า “**ขงฺกิลฺลจฺฉิ สมฺมทฺธมฺมํ
สพฺพทนต์ นโรชฺชมฺมทนต์**” สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นก็มี ความดับไปเป็นธรรมดา
ทำไมจึงว่าอย่างนั้น ทำไมจึงเรียกว่า “**สิ่งใดสิ่งหนึ่ง**” คำว่า “**สิ่งใดสิ่งหนึ่ง**” เป็นพระดำรัสของ
พระพุทธเจ้า ที่พระองค์ดำรัสว่า “**สิ่งใดสิ่งหนึ่ง**” ก็เพราะว่า จะไปบัญญัติชื่อเสียงเรียงนามว่าอย่างไร
ก็บัญญัติไม่ถูกทั้งนั้น เพราะในขณะที่รู้ของจริงนั้น มีแต่เพียง “**สิ่งใดสิ่งหนึ่ง**” เท่านั้น มันอยู่เหนือ
สมมติบัญญัติ อะไรที่เราสมมติบัญญัติได้อยู่สิ่งนั้นไม่ใช่สังขธรรม มันก็เป็นเพียงสมมติ ความรู้จริง
เห็นจริงมันอยู่เหนือสมมติบัญญัติ นี้ขอให้ทุกท่านจงสังเกตดูตรงนี้ให้ดี ถ้าหากว่ามีภูมิจิตภูมิธรรม
ปรากฏขึ้นแล้ว ให้สังเกตดูให้ดี ความรู้ธรรมะในขั้นละเอียดของจิตนั้น เป็นแต่เพียง “**สิ่งใดสิ่งหนึ่ง**”
ปรากฏการณ์ให้รู้อยู่ตลอดเวลา ไม่มีสิ่งที่เราจะไปสมมติบัญญัติ จิตก็นิ่ง เเด่น อยู่เฉยๆ ภูมิความรู้ก็
เกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ

ทีนี้มีปัญหาว่าภูมิความรู้ อันนั้นมาจากไหน มาจากจิต จิตที่มีปัญญาอันละเอียดเฉียบแหลม
สามารถปรุงความรู้ขึ้นมา ความรู้อันนั้น คือ ปัญญาที่เกิดขึ้นกับจิต ตัวที่นิ่งเด่นอยู่นั้น คือ ตัวพุทธะ
ผู้รู้ ผู้รู้เท่าเอาทันจึงไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รู้อะไรก็เฉย รู้อะไรขึ้นมาก็เฉย เพราะมันเป็น
ภูมิปัญญาของจิตที่ฝึกฝนอบรมดีแล้ว จิตจึงไม่หวั่นไหว จิตจึงไม่ติดสิ่งเหล่านั้น ในขณะที่เป็นจิต
ที่บริสุทธิ์ สะอาด ไม่มี กิเลส ตัณหา อุปาทาน จิตจึงมีปรกฏการณ์อย่างนั้น ถ้าจิตท่านผู้ใดเป็นอยู่
อย่างนี้ตลอดเวลาไม่กลับกลอก ก็ได้ชื่อว่าเป็น “**พระอรหันต์**” นี่ฟังสังเกตและทำความเข้าใจอย่างนี้
ถ้าหากเราทำอย่างนี้ได้บ่อยๆ แม้ว่าเราออกจากการนั่งปฏิบัติ นั่งสมาธิหลับตามา มามองดูโลกและ
เข้าสู่สังคม ในเมื่อเราประสบอารมณ์ต่างๆ ในสังคม ที่เราจะต้องกระทบกระเทือน หรือรับผิชอบ
อยู่นั้น ความรู้สึกของเราจะเพียงว่า **สักว่าแต่** คือ พูดก็สักว่าแต่พูด คิดสักแต่ว่าคิด ทำสักว่าแต่ทำ อัน
นี่คือ **สมาธิในภูมิธรรมในอริยมรรค** เมื่อออกมาจากการนั่งหลับตบสมาธิแล้ว **สมาธิ**ก็ยังปรากฏอยู่
ตลอดเวลา คือ **ตัวสติ**ที่มีกำลังกล้าและเข้มแข็งอยู่นั่นเอง จึงคล้ายกับว่าจิตมีความสงบอยู่ตลอด
เวลา ส่วนที่สงบก็ปรากฏอยู่ ส่วนที่ออกมาบงการงานก็มีปรากฏอยู่ นี่คือสมาธิตามแนวทางของ
พระพุทธเจ้า ทำสมาธิเป็นแล้ว มีภูมิจิตภูมิธรรมสามารถรู้ธรรม เห็นธรรมแล้ว เราสามารถเอาภูมิ
ธรรม ภูมิจิตมาประกอบประโยชน์ตามวิถีทางของชาวโลก ตามวิถีทางการครองบ้านครองเรือนได้
อย่างสบาย ถ้าสมาธิอันใดบำเพ็ญดีแล้ว ปฏิบัติได้ดีแล้ว คือว่าอยู่ในขั้นดีตามความนิยมของผู้ปฏิบัติ
มีภูมิสมาธิสงบดี มีภูมิธรรมสงบขึ้น เกิดเบื่อหน่ายต่อครอบครัว เกิดเบื่อหน่ายต่อโลก ไม่เอาไหน
ไม่อยากจะเข้าสู่สังคม ไม่อยากจะทำประโยชน์ต่อใครๆ อยากจะปลีกตัวหนีไปสู่ป่าคนเดียวทำนอง
นี้ สมาธิอันนั้นอย่าเพิ่งไปเชื่อ ให้พิจารณามันให้รอบครอบ (เพิ่มเติม :- คำว่า “**กิเลส ตัณหา
อุปาทาน**” นั้น ปรากฏอยู่ในหลักธรรม “**ปฏิจางสมุปบาท**” คือ การเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลาย

เพราะอาศัยกัน ซึ่งมี ๑๒ องค์หรือหัวข้อ ได้แก่ (๑) อวิชชา คือ ความไม่รู้ คือไม่รู้ในอริยสัจ ๔ (๒) สังขาร คือ สภาพที่ปรุงแต่ง (๓) วิญญาณ คือ ความรู้แจ้งอารมณ์ (๔) นามรูป คือ นามและรูป (๕) สฬายตนะ คือ อายตนะ ๖ (๖) ผัสสะ คือ ความกระทบหรือสัมผัส (๗) เวทนา คือ ความเสวยอารมณ์ (๘) ตัณหา คือ ความทะยานอยาก (๙) อุปาทาน คือ ความยึดมั่น (๑๐) ภพ คือ ภาวะชีวิต (๑๑)ชาติ คือ ความเกิด และ (๑๒) ชรามรณะ คือ ความแก่และความตาย)

ถ้าหากพระพุทธเจ้า สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้ามีสมาธิ มีพระสติปัญญาดี เมื่อสำเร็จแล้วเกิดมีความเบื่อหน่ายต่อโลก ไม่อยากอยู่กับโลก ไม่อยากโปรดสัตว์โลก แต่พระองค์ทำได้เป็นเช่นนั้นไม่เมื่อสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าแล้วในบางตอนต้นๆ แรกๆ นั้น มาพิจารณาว่าธรรมะที่ตรัสรู้นี้ มันเป็นของละเอียดสุขุมยากที่เวไนยสัตว์ฟังรู้ตามเห็นตามได้ บางครั้งก็รู้สึกท้อแท้ในพระทัยไม่อยากจะแสดง กลัวจะไม่มีผู้รู้ธรรม หรือรู้ตาม จนกระทั่งมีผู้กล่าวว่า มีท้าวมหาพรหมลงมาอาราธนาให้พระองค์ทรงแสดงธรรม ความจริงท้าวมหาพรหมที่มาอาราธนานั้น ก็คือ พรหมวิหารที่อยู่ในพระทัยของพระองค์นั้นแหละ มากกระตุ้นเตือนให้พระองค์รู้สึกสำนึก ในจาริตประเพณีของผู้ที่เป็นพระพุทธเจ้า ผู้ที่เป็นพระพุทธเจ้าต้องมี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่อบรรดาเวไนยสัตว์ทั้งหลาย (เพิ่มเติม :- พรหมวิหาร ๔ ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ, ธรรมประจำใจอันประเสริฐ, หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์, ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจ และกำกับความประพฤติ จึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ) เมื่อพระองค์ตัดสินใจแสดงพระธรรมเทศนาแก่เวไนยสัตว์คุณธรรมนั้น จึงได้ชื่อว่า พระมหากรุณาธิคุณ เป็นพระคุณอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ข้อหนึ่งในบรรดาพระคุณทั้งสามประการ และพระองค์ก็ทรงทำประโยชน์แก่โลกอย่างกว้างขวางจนสามารถประดิษฐานพระพุทธศาสนาลงในชมพูทวีปได้ แผ่ขยายกว้างขวางมาสู่เมืองไทยเรา เราได้รับเป็นศาสนทายาท ประพฤติปฏิบัติอยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะความที่พระพุทธเจ้าสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว มิได้เบื่อหน่ายต่อการที่จะทำประโยชน์แก่โลกนั่นเอง เพราะฉะนั้น ผู้มีภูมิจิต ภูมิธรรม หรือมีความรู้แจ้งเห็นจริงในธรรมะที่ควรรู้ควรเห็น จึงไม่มีทางที่จะเบื่อหน่ายต่อโลก แต่ไม่ยึดถือโลกด้วยอำนาจของกิเลส จะมีแต่ความเมตตา มีความหวังดี อันนี้ คือ วิถีจิตของผู้ปฏิบัติจะต้องเป็นอย่างนั้น

ถ้าจะพูดให้ชัดๆ ลงไป สมมติว่าพ่อบ้าน นั่งสมาธิภาวนาเป็นผู้มีภูมิจิต ภูมิธรรม เบื่อหน่ายครอบครัว อยากจะหนีจากครอบครัว อันนั้นก็ยังไม่ถูกต้อง แม่บ้านภาวนาเป็นแล้ว มีภูมิจิต ภูมิธรรม เกิดเบื่อหน่ายต่อการที่จะทำกับข้าวกับปลา หุงข้าวหุงปลา ให้ครอบครัวรับประทาน อันนั้น ก็ไม่ชอบด้วยเหตุผล ในเมื่อทำเป็น ภาวนาเป็น รู้ธรรม เห็นธรรม มีภูมิจิต มีภูมิธรรมดี จะต้องมีความรู้สึกสำนึกในหน้าที่ ที่ตนจะต้องรับผิดชอบเป็นกิจวัตรประจำวันดียิ่งขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น นางกุลธิดา ซึ่งเป็นลูกสาวเศรษฐี และก็เป็นพระโสดาบันตั้งแต่ยังเด็กยังเล็ก บังเอิญเพราะผลกรรม บันดาล ได้ไปเป็นภรรยาของนายพรานผู้จับสัตว์ป่ามาขายที่ตลาด ทังๆ ที่ท่านผู้นั้นเป็นพระโสดาบัน เวลาสามของ ท่านจะเข้าไปจับสัตว์ ท่านก็เตรียมเสบียงอาหารให้ เตรียมเครื่องมือให้

แต่ภายในจิตของท่านไม่ได้นึกว่า ให้เขาไปจับสัตว์ให้ได้มาหลายๆ จนกระทั่งมีพระสังฆาจารย์ ตั้งเป็นปัญหาขึ้นมาว่า “การที่พระโศดาบันกระทำเช่นนั้น จะไม่ผิดคุณธรรมของพระโศดาบันหรือ” พระอรรถกถาจารย์ก็แก้ว่า “ไม่ผิด เพราะท่านปฏิบัติตามที่ของความเป็นภรรยาที่ดี” อันนี้เป็นคดีตัวอย่าง เพราะฉะนั้น ผู้ใดสำเร็จคุณธรรม แม้จะได้เป็นอริยบุคคลอย่างที่ไม่มีการรู้ก็ตาม ย่อมจะมี ความฉลาดในหน้าที่ ที่ตนรับผิดชอบอยู่เป็นอย่างดี จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ ในเมื่อ จิตตั้งอยู่ในสัมมาทิฐิ มีความเห็นชอบ และก็มีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเครื่องประคับประคองจิต จิต ย่อมดำเนินไปสู่ภูมิจิต ภูมิธรรมที่ถูกต้อง จึงได้ชื่อว่า “เป็นผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ” ด้วยประการฉะนี้

ต่อไปนี้ ขอได้โปรดทำความเข้าใจพิจารณาธรรมที่ตนเคยรู้เคยเห็นมาแล้ว การพิจารณา ธรรมนั้น สิ่งใดที่เราพิจารณาแล้วทำให้เราเกิดผล เกิดความรู้ความเห็นขึ้นมา ก็ได้พิจารณาอันนั้น ซ้ำๆ ซากๆ บ่อยๆ ย้ำอยู่ที่ของแก่นั่นแหละ อย่าไปเปลี่ยน เพื่อทำให้ซานิซานาญ เพื่อให้รู้แจ้งเห็นจริง แล้วภูมิจิต ภูมิธรรม มันจะค่อยๆ ขยายวงกว้างออกไปเป็นลำดับๆ ถ้าจับโน่นวางนี้ ไม่เป็นหลักฐาน มันคงแล้ว จิตของเรา ก็จะกลายเป็นจิตที่ไม่ยึดหลัก หรือวิหารธรรมเครื่องอยู่ไม่แน่นอน การปฏิบัติ ก็จะไม่สามารถผลเท่าที่ควร “เพราะฉะนั้น ใครยึดหลักอะไรปฏิบัติ ก็ยึดให้มันคงลงไป” เราจะ พิจารณาหลายๆ อย่าง ในเมื่อความรู้ความเห็นเกิดขึ้นก็อยู่ในลักษณะเดียวกันนั้นแหละ อยู่ใน ลักษณะแห่งความรู้เห็นว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เป็นอนิจจัง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา อัน เดียวกันนั้นแหละ เอาสิ่งๆ เดียวเป็นเครื่องหมายแห่งความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา บ่อยๆ เข้า เมื่อจิตมันรู้ซึ่งเห็นจริงอย่างเดียวกัน มันก็ถอนอุปาทาน การยึดมั่นถือมั่น ไปเอง ก็เลศตัมหามันก็ ค่อยหมดไปเอง เพราะฉะนั้น จึงยึดหลักให้มันคง คือ เราสามารถจะทำได้ทุกอริยาบถ หลับตาก็ ทำได้ ลืมตาก็ทำได้ นอนทำก็ได้ ถ้าเราไม่นึกอะไรบริกรรมภาวนาในใจ เราก็กำหนดไว้ที่ใจ รู้อะไร แล้วก็ตามรู้ให้มันทันความคิด คิดอะไรขึ้นมา รู้ทัน รู้ให้ทัน เราทำอะไร ให้มันทันการกระทำของเรา พุคอะไรให้ทันตามคำพูดของเรา ให้มีสติอยู่ตลอดเวลา อันนี้เป็นการทำสมาธิ ไม่ต้องบริกรรม ภาวนา อะไรก็ได้ สำคัญอยู่ที่การทำสติ เช่น อย่างท่านสอนว่า นั่งหนอ กินหนอ เดินหนอ ยกหนอ เป็นต้น อันนี้ คือ การทำสติ เป็นการปฏิบัติสมาธิ อย่าเอาไปเถียงกัน นั่นคือ การทำสติ ไปได้ในหลัก มหาสติปัญฐานที่ว่า “ก้าวไปก็รู้ ถอยกลับก็รู้ คู้เหยียดก็รู้ แล้วก็นึกคิดอะไรก็รู้ รู้ตลอดเวลา” มันก็ เหมือนกันนั้นแหละ อย่าไปเถียงกัน การปฏิบัติ ถ้ามันไปเถียงกัน นักปฏิบัติในศาสนาพุทธแทนที่จะ ช่วยกันทำความเจริญแล้วก็ไปทะเลาะกัน เพราะความคิดเห็นไม่ตรงกันอะไรทำนองนี้ อันนั้นมัน เป็นวิธีการ แต่ผลที่มันเกิดขึ้นภายใน เราจะรู้จริงเห็นจริง นั้นมันเหมือนกันหมด แต่อีกอย่างหนึ่ง อาตมาก็ไม่เข้าข้างใครหรอกนะ

มีผู้กล่าวว่า สอนให้ทำจิตให้ว่าง เป็นมิจฉาทิฐิ ท่านคงจะเคยได้ยิน ใครปฏิบัติทำจิตให้ ว่างเป็นมิจฉาทิฐิ สอนคนทำจิตให้ว่าง ก็เป็นมิจฉาทิฐิ อันนี้เราไม่ได้ตำหนิใคร แต่ถ้าผู้สอนนั้น ใช้คำว่า “จงทำจิตให้ว่าง แล้วท่านจะสำเร็จนิพพาน” ในช่วงที่จิตว่าง โดยไม่ชี้แจงเหตุผล อันนี้ก็ ขวนให้ผู้ฟังเข้าใจผิดเหมือนกัน แต่ความจริงนั้น “นักภาวนานี้ ถ้าจิตไม่ว่างแล้ว ภูมิธรรมจะไม่เกิด”

เช่น อย่างสมมติว่า เราอยากจะทำ “อนิจจัง คือ อะไร” เราศึกษาจิตของเราแล้ว บริกรรมภาวนา หรือพิจารณา ถ้าในขณะที่เรานึกว่า คืออะไรๆ อยู่อย่างนั้น เราจะไม่รู้ว่าเป็นอนิจจังคืออะไร เมื่อจิตมันนึกอยากจะทำ อยากจะเห็น ปล่อยว่าปุ๊บ อยู่ในลักษณะที่ว่าง พอว่างปุ๊บเมื่อไรแล้ว คำว่า อนิจจัง คืออะไร มันจะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้น นักทำสมาธินี้ ถ้าไม่สามารถทำจิตให้ว่างเป็นหนึ่งได้เมื่อไรแล้ว เราจะไม่เกิดภูมิความรู้ขึ้นมา จะรู้อะไรก็ตาม “ถ้าตราบไคยังมีความอยากรู้ อยากเห็นอยู่ ไม่ทางรู้เห็นได้เลย” นอกจากเราจะเดาคาคะเนเอาเอง ความรู้จริง เห็นจริง จะไม่เกิดขึ้น อันนี้ขอให้ทำความเข้าใจอย่างนี้ ถ้าใครสามารถทำจิตให้ว่างได้เป็นดีที่สุด ในขณะที่เราอยากจะทำอะไรนั้น เช่น อย่างสมมติว่า เราจะถามตัวเองว่า “สังขาร คือ อะไร มีลักษณะอย่างไร มีเท่าไร” อะไรทำนองนี้ตามแบบปริยัติของเรา ที่นี้เมื่อเราพิจารณาค้นคว้าไป บางครั้งสังขารมันเป็นอย่างนี้ใช้ไหม เพราะอย่างนี้จึงเรียก “สังขาร” เพราะมันปรุง เพราะมันแต่ง เพราะมันไม่มีทางที่จะยับยั้งในการที่จะปรุงแต่งต่างๆ เราคิดของเราต่อไปอย่างนี้ ในช่วงนั้นถ้ามันจะรู้จริงขึ้นมาแล้ว จิตของเราจะรวบรวมไปสู่ความสงบว่างชนิดหนึ่ง แล้วมันจะเกิดเป็นความรู้ขึ้นมา พอว่างปุ๊บ จิตนิ่งอยู่พักหนึ่ง พอเกิดจิตไหวขึ้นมาชนิดหนึ่ง จะรู้ทันทีว่า อาจจะมีคำตอบขึ้นมาว่า จิตตสังขาร ตัวสังขารที่แท้จริง คือ ความปรุงของจิต มันจะบอกขึ้นมาอย่างนี้ ใครเล่าบอก จิตของเราที่มันว่างแล้วบอก มันเป็นภูมิรู้ มันเป็นภูมิธรรมที่เราอาศัยสัญญา หรืออะไรต่างๆ ที่พิจารณานั้น เป็นแนวทางปฏิบัติ เป็นภาคปฏิบัติ ซึ่งอย่างไรเราจะพิจารณาแล้ว ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นต้น ของเรานี้มันเป็นของปฏิภูลเนาเปื่อย เป็นของโสโครก เราก็นึกเอา นึกเอา ว่าเอาๆ ที่นี้ เมื่อจิตมันรู้จริงขึ้นมาแล้ว มันก็จะหยุดว่า มันก็จะหยุดนึก “ความนิ่งของจิต คือ ความว่าง” พอว่างสักพักหนึ่งมันจะเกิดความรู้ขึ้นมา บางทีมันจะเกิดเป็น “นิมิต” ขึ้นมา มองให้เห็นเป็นสิ่งที่ปฏิภูล เน่าเปื่อย ผุพัง ขึ้นมา บางทีมันจะรู้อยู่แต่เข้าใจ น้อมนึก รู้ขึ้นมาว่าเป็นจริงอย่างนั้นขึ้นมาเท่านั้น แล้วแต่อุปนิสัยของท่านผู้ใด

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติธรรมนี้ เราจะไปเกณฑ์ให้ภูมิจิต ภูมิใจ เดิน รู้อย่างเดียวกัน เห็นอย่างเดียวกัน ก็ไม่ได้ แม้แต่เพียงผู้ที่ว่ายังไม่เคยภาวนา ไม่เคยทำสมาธิ อาตมาเคยถาม พวกที่เข้าโรงพยาบาลผ่าตัด ที่ถูกวางยาสลบ ถามเขาว่า ในขณะที่ถูกวางยาสลบนั้น ความรู้สึกมันไปอยู่ที่ไหน บางรายก็ไม่รู้ว่าไปอยู่ที่ไหน แต่บางคนพอถามแล้วเขาก็จะบอกว่า ในขณะที่ถูกวางยาสลบนั้น จิตมันมีอาการวูบๆ แล้วก็ออกจากร่างไปลอยอยู่ต่างหาก แล้วมันก็จะส่งกระแสความรู้ ว่าหมอเขาทำอะไรเกี่ยวกับร่างกายของเรา มันก็รู้อยู่ตลอดเวลา บางทีมันก็มองเห็นโครงกระดูกของตัวเอง นี่พื้นฐานของจิตดั้งเดิมมันต่างกัน อย่างบางท่านพอภาวนาขึ้นนิดหน่อย จิตสงบขึ้น จิตสว่างไสว รู้ธรรมเห็นธรรมไปอย่างสบายๆ บางท่านบริกรรมภาวนาตั้ง ๕-๖ ปี จิตไม่สงบเป็นสมาธิก็มี แต่ก็เพราะอาศัยศรัทธาความเชื่อมั่น ปฏิบัติก็ทำไปไม่หยุดหย่อน เราจะไปเกณฑ์เอาไม่ได้หรอก

ลักษณะสังเกตการณ์ทำสมาธิ ถ้าหากเราทำสมาธิที่ถูกต้อง ภูมิจิตที่มันเป็นสมาธิที่ถูกต้อง นั้น จะมีลักษณะบ่งบอกว่า สมาธิจะต้องทำกายให้เบา ทำจิตให้เบา เบาจนกระทั่งบางครั้งเรารู้สึกว่า ไม่มีกาย นี่ลักษณะของสมาธิที่ถูกต้อง แล้วเมื่อเลิกปฏิบัติ คือ ออกจากสมาธิแล้ว ก็ทำให้กายเบา ตลอดเวลา แม้แต่จะลุกจากที่นั่งนี้ อาการเหน็บชา หรืออะไรต่างๆ จะไม่ปรากฏ พอจิตออกจากสมาธิ ลืมตาขึ้น โพลง ก็ลุกขึ้นเดินไปได้เลย ไม่ต้องมาคัดแข็ง คัดขา อันนี้ คือ สมาธิที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง

ทีนี้สมาธิบางอย่าง พอลืมตาขึ้นออกจากที่นั่งปฏิบัติแล้ว บางท่านถึงกับนอนให้คนอื่นนวดเส้น นวดเอ็นก่อน อันนี้ไม่ถูกต้องแน่ สมาธิอย่างนี้คล้ายกับมีอำนาจอะไรอย่างหนึ่งบ้าง จะเรียกว่า อำนาจสะกดจิตก็ได้ คือ การสะกดจิตนั้น มีอยู่หลายอย่าง สะกดด้วยอำนาจคาถาอาคมบริกรรมภาวนาก็มี อย่างคนที่ปลุกพระนี่ พอเอาพระใส่มือแล้วก็ภาวนา นะมะพะชะฯๆ เดียวก็ตื่นขึ้นๆ นั่นถูกอำนาจสะกดจิตแล้ว อำนาจอะไร อำนาจคาถาบริกรรมภาวนา คาถาในทางไสยศาสตร์บางอย่าง บริกรรมภาวนาแล้วจะทำให้เกิดปีติอย่างแรง อาการตื่นนั้น คือ อาการปีติ ทีนี้ปีติมันเกิดขึ้นอย่างแรง ไม่มีขอบเขต ก็มีอำนาจบังคับจิตของเรา บางทีบังคับจิตของเราให้ไปดูโน้นดูนี้ อะไรในที่ต่างๆ ในทำนองนั้น ถ้าใครทำได้ก็คืออยู่หรือออก อย่าไปหลง ให้มันรู้เท่า

ขอท่านผู้อ่านบทความธรรมะนี้ จงเข้าถึงพระพุทธธรรมเพื่อประสบสันติสุขทุกท่านเทอญ

พิมพ์ครั้งล่าสุดเมื่อ วันพุธที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ๑๘:๐๔:๓๓ น.

ปรับปรุงสำนวนและพิสูจน์อักษร โดย อ. นิธิ ศิริพัฒน์

[Last Modified: Wednesday, November 04, 2015]

